

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З КУРСУ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»

На сучасному етапі розвитку вищої освіти важливим стає не тільки те, що вивчають студенти, але й те, як їх навчають. У досягненні цілей освіти технологія навчання поступово отримує пріоритет перед змістом навчання. На сьогодні зміст навчання є необхідною, але недостатньою умовою для ефективної та результативної вищої освіти, яка зазнає інтенсивного процесу реформування. Традиційна (репродуктивна) технологія навчання, що склалась упродовж десятиліть у вищій школі, зорієнтована на передання знань, умінь і навичок і сьогодні вже не відповідає вимогам сучасного суспільства до особистості, її пізнавальних можливостей. Традиційне навчання спрямоване на формування виконавських здібностей, розвиток уваги та пам'яті. Інноваційні технології освітньої діяльності зорієнтовані на розвиток здібностей до творчості, різноманітних форм мислення, а також здатності до співробітництва з іншими людьми. За традиційного підходу студент лише пасивно сприймає навчальну інформацію, а нові технології спрямовані на вдосконалення процесу засвоєння набутих знань. Вони дозволяють не тільки оновити сам процес навчання, а й навчити студентів самостійно реалізовувати інноваційну діяльність. У сучасних умовах викладач може не тільки застосовувати існуючі технології навчання, а й створювати свою власну систему викладання, яка використовує відомі підходи — тобто власну технологію. Організація та проведення практичних занять з дисципліни «Безпека життєдіяльності» передбачає використання сучасних методів і форм засвоєння навчального матеріалу, заходів мотивування студентів, системи контролю та зворотного зв'язку.

Слід зазначити, що при цьому необхідно врахувати особливості змісту дисципліни «Безпека життєдіяльності»: він не носить економічного характеру (виникає потреба у постійній мотивації та стимулюванні студентів до вивчення дисципліни); на вивчення дисципліни відведено лише 54 години, що створює умови інтенсифікації навчального процесу, шляхом збільшення годин на самостійну роботу студентів; обов'язковим під час вивчення дисципліни є вирішення задач практичного характеру.

Першочергове завдання — постановка навчальних цілей теми, що вивчається на практичному занятті. Відповідно до визначених цілей має відбуватися вибір методів і форм навчання, окреслюватися зміст теми, а також розроблятися системи мотивацій і контролю навчальної діяльності студентів.

Найважливішим принципом навчання є принцип поєднання різних методів і прийомів навчання. Необхідно оптимальним чином поєднувати методи та прийоми, які забезпечують ефективність навчання. Хоча, враховуючи специфіку дисципліни, традиційні методи інформативно-репродуктивного типу тут є обов'язковими, адже вони дають певну базу знань і сприяють пізнавальній активності. Лише розумне поєднання всіх методів дає змогу раціонально організувати навчальний процес, стимулювати самостійне мислення й виховувати активну життєву позицію студентів. Мотивування та стимулювання діяльності студентів відповідно до поставлених цілей, спрямовуються на ініціювання активності студентів та її підтримування протягом заняття. Техніки мотивування, що використовуються для цього: переконування, виклик інтересу, навіювання, делегування, закріплення позитивних вражень. Для стимулювання студентів застосовується техніка позитивного підкріплення. Систематичний контроль і оцінювання є основними засобами встановлення зворотного зв'язку між студентами і викладачем, без якого взагалі неможливий процес навчання. Для досягнення поставлених цілей застосовується система контролю та диференційованого оцінювання з урахуванням прийнятої модульно-рейтингової системи. При цьому доцільно якнайрідше використовувати незадовільні оцінки. Можна просто вказати на недоліки в роботі, відмічаючи, що студент поки що не знає або недостатньо засвоїв матеріал.

Шевченко О. Л., к.е.н., доцент
кафедри маркетингу

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ СТУДЕНТА ВИЩОЇ ШКОЛИ

У нинішньому середовищі в різних галузях професійної діяльності креативність є одним з найвагоміших чинників успішності. Стратегія сучасної освіти обов'язковим чином має врахову-

вати вказаний чинник у підготовці фахівців різних сфер професійної діяльності. Реалізація творчих здібностей студента проявляється в процесах сприйняття і мислення і визначається не лише ними, але й такими рисами особистості, як самодостатність, інтелект, спостережливість, готовість до ризиків та експериментів.

На разі існує багато теорій і напрямків креативності внаслідок того, що відсутнє єдине і чітке трактування поняття «креативність». Саме слово «креативність» запозичене у нашу мову з англійського слова «creative», яке означає творчий. Слово «креативність», являючись аналогом поняття «творчі здібності», нерозривно пов'язано з творчістю, творчою діяльністю, що породжує дещо якісно нове (або для творця, або для групи і суспільства в цілому).

Традиційна система освіти передбачає передачу інформації від викладача до студента, де домінує пояснювальний тип викладання, запам'ятовування інформації та нагромадження фактів. Це не завжди дає змогу розвитку креативності особистості, яка формується лише у спеціально організованому середовищі на базі спеціальних завдань. Системоутворюючим чинником розвитку креативності є гуманізація освіти. Прийнято вважати, що з самого початку задатки креативності притаманні кожній людині, але вплив оточуючого середовища, наявність множин заборон і шаблонів поведінки сприяють їх блокуванню. Відтак, необхідно надати кожному позитивний поштовх для розвитку креативності, вивільнити особистість від всілякого роду «психологічних зажимів». Сприяння розвитку творчого мислення полягає у формуванні і вдосконаленні розумових процесів, таких як аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, абстрагування, критичність, глибина, гнучкість, широта, варіативність і т. п.

Для формування креативності як властивості особистості необхідне спеціальним чином організоване середовище. Психолого-педагогічні умови у контексті формування творчого мислення можна поділити на дві групи: об'єктивні та суб'єктивні. Об'єктивні або ситуативні включають умови середовища і особливості організації навчального процесу, при яких не подавляється ініціатива студентів, формується впевненість у власних силах і можливостях. До суб'єктивних або особистісних відносять стійкі риси характеру людини, які здатні впливати на умови середовища. Друга група заслуговує на підвищену увагу з боку викладачів, оскільки за рахунок впливу на зазначені складові, формується досвід творчого мислення майбутніх спеціалістів, зокрема:

- стійка позитивна мотивація творчої діяльності і мотивація досягнення цілей;
- потреба у самореалізації і пізнавальній діяльності;
- професійна спрямованість особистості на основі нестандартного підходу до вирішення завдань;

- цілеспрямованість;
- мотивація досягнення успіху;
- теоретичний і практичний рівень професійної підготовки.

Об'єктивні або ситуативні умови забезпечують можливість цілеспрямованого педагогічного впливу, а також забезпечують його відповідність по відношенню до сформованих цілей. До найважливіших з них відносяться:

- особистість і поведінка викладача;
- морально-психологічний клімат в аудиторії, спрямований на створення творчої атмосфери і підтримку ініціативи студентів;
- матеріально-технічна база, зокрема доступ до інформаційних і сучасних технічних джерел;
- особливості організації навчального процесу.

Викладач і в аудиторії, і поза нею повинен створювати умови і здійснювати таку взаємодію із студентами, яка направлена на зацікавленість і бажання студентів до навчання, стимулювання їхньої пізнавальної і творчої складової, розкриття природних і набутих здібностей кожного студента.

Морально-психологічний клімат в аудиторії, що спрямований на формування творчої атмосфери, характеризується залученням усіх студентів до вирішення поставлених завдань, свободою стереотипів і суджень, зацікавленістю і готовністю до творчої професійної діяльності. Для цього необхідна концентрація на взаємоповазі, орієнтація на сильні сторони студентів, врахування їх індивідуальних психологічних особливостей, організація навчального процесу в дусі взаємної співпраці і небайдужості до успіху всіх і кожного. Необхідно також підтримувати дух суперництва і підкреслення безумовної цінності кожного студента, а ще важливіше, його творчих ідей.

Процес формування у студентів креативного мислення полягає у цілеспрямованому впливі, взаємодії викладача і студента і адекватних цьому спеціальним чином організованих умов із застосуванням відповідних механізмів, форм і методів організації занять.

Розвиток творчого потенціалу студентів можливий лише при відповідному відношенні викладачів до даної проблематики і передбачає розуміння викладачем того, що успіх нинішніх і майбутніх випускників вищої школи залежить не лише від високого рівня теоретичної і практичної підготовки, але й від здібності до швидкого й ефективного вирішення завдань на основі нестандартного і творчого мислення.